

Dato: Voss, 5. mars 2020

Pilar 3-informasjon Voss Sparebank 2019

Pilar 3-informasjon

Informasjon i samsvar med CRR/CRD IV-forskrifta (del XI)

Innhold

1	Innleiing.....	4
2	Konsernet Voss Sparebank.....	4
3	Organisering	4
4	Rekneskapsprinsipp og nykeltal	5
5	Kapitalplan, utbytestrategi og styring av kapitalnivå	6
6	Kapitalkrav	7
7	Tapsutsette og mislegheldne engasjement	9
8	Styring og kontroll av risiko	10
9	Oppsummering av kapitalbehov	18

Aktuelle kjelder :

<u>Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetakslova)</u>	Lovdata
<u>Forskrift om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskrifta)</u>	Lovdata
<u>Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskrifta)</u>	Lovdata
<u>Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for banker, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak, oppgjørssentraler og verdipapirforetak</u>	Lovdata
<u>Kapitalkravforskrifta</u>	Lovdata
<u>Pilar 3, Finanstilsynet</u>	Finanstilsynet
<u>Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov (Rundskriv 12/2016, 27.juni 2016 med vedlegg)</u>	Finanstilsynet
<u>rundskriv 5/2018 om offentliggjøring av finansiell informasjon</u>	Finanstilsynet
http://www.bis.org/bcbs/publ/d368.htm	

1 Innleiing

Føremålet med dette dokumentet er å offentliggjera informasjon om banken si risikoeksponering, styring av risiko og soliditet i samsvar med krava i kapitalforskrifta (del XI). Informasjonen er også kalla Pilar 3-informasjon.

Alle summar i dokumentet er gjevne opp i heile tusen kroner så lenge ikkje anna er kommentert.

Voss Sparebank er ein lokal sparebank med primærmarknaden sin i Voss Herad og nærliggjande område. Voss Herad er det nye heradet etter at Voss Kommune og Granvin Herad vart slegne saman frå og med året 2020.

Voss Sparebank skal vera ein sjølvstendig, engasjert og trygg medspelar i utvikling av lokalsamfunn og næringsliv. Sparebanken skal vera ein konkurransedyktig bank, bygd på tillit. Banken skal driva etter sunne økonomiske prinsipp, til beste for kundane og lokalsamfunnet. Primært skal banken yta tenester for kundar i Voss kommune og i omkring liggjande kommunar. Hovudvekta av kundemassen finn me i personmarknaden, men banken ynskjer òg å vera ein viktig medspelar for næringslivet i primærområdet.

Banken sine utlån til næringslivet speglar i stor grad Heradet sin næringsstruktur, og jordbruk, reiseliv og drift/utleige av fast eigedom er viktige næringsgrupper. Samla utgjer næringsengasjoementa i balansen 26,7% av alle låna (unytt trekkrettar og garantiar kjem i tillegg). Drift/utleige av fast eigedom er den klart største næringa, men denne er vidare spreidd innan bygg for reiseliv, forretningsbygg og private husvære. Det har vore stor utbygging av fritidshusvære i Voss Herad dei seinare åra, og Voss Sparebank har vore ei viktig finansieringskjelde for denne utbygginga. Etter kvart som husværa vert ferdigstilte og selde har banken i mindre grad vore med på å finansiera dette då kjøparane gjerne kjem frå andre deler av landet.

Finansiering av bustadar for privatkundar utgjer størstedelen av banken sine utlån, og også her finn ein størstedelen i eige Herad.

Banken har ikkje utferda eigenkapitalbevis, og overskotet etter gåver vert fullt ut godskrive banken sin eigenkapital. Voss Sparebank har ikkje utferda ansvarlege lån eller fondsobligasjonslån, og heile eigenkapitalen til banken er rein kjernekapital.

Voss Sparebank er ein viktig bidragsytar til det rike kultur- og idrottslivet som finst på Voss. Generalforsamlinga og styret er opptekne av at deler av den verdiskapinga som finn stad i lokalområdet, og som bidreg til banken sitt overskot skal kanalisertast attende til slike gode, lokale føremål. For rekneskapsåret 2019 er om lag 5 mill kroner øyremerka slike føremål gjennom gåver og sponsoraftalar.

Voss Sparebank skal vere tillitsvekkjande, kundeorientert, og enkel å bruka for kundane. Banken legg vekt på å ha god service og kvalitet i tenestene for å gjera kundekontakt til ei positiv og tillitsvekkjande oppleving. Kundane og andre skal merka at banken har ei lokal forankring, er trygg og solid, og at ein bryr seg om enkeltindivid og lokalsamfunn.

2 Konsernet Voss Sparebank

Voss Sparebank eig to dotterselskap, Voss Sparebank Eigedom AS (896 324 012) og Voss Invest AS (945 665 343). Begge selskapa er fullt ut rekna inn i konsolidert kapitaldekning. Vidare er banken eigar av 2,44% av aksjane i Verd Boligkreditt (994 322 427) og 2,18% av aksjane i Brage Finans AS (995 610 760). Dette er eignelutar som også vert rekna inn i banken si kapitaldekning (sjå eige kapittel for kapitaldekning). Eigarskapa i andre selskap vert ikkje rekna inn i kapitaldekninga. Fram til og med rekneskapsåret 2019 vart alle eignelutar i andre selskap bokførde til legste verdi av kostpris og verkeleg verdi. Etter overgangen til IFRS-rapportering frå og med rekneskapsåret 2020 skal desse eigarskapa bokførast til verkeleg verdi. Verdisvingingar vert resultatført over utvida resultat (OCI) og ført i balansen som fond for urealisert vinst.

3 Organisering

Voss Sparebank er ein tradisjonell sparebank som er underlagt finansføretakslova. Banken sitt øvste organ er Generalforsamlinga som består av 16 medlemar. 9 av desse er valde av innskytarane, 3 medlemar er valde av kommunestyret og 4 medlemar er valde av dei tilsette. Vidare har banken eit styre bestående av 6 medlemar, og av desse er 1 medlem vald av dei tilsette. Banksjefen er ansvarleg for den daglege drifta, saman med ei leiargruppe på 5 tilsette. Samla har banken 27 tilsette.

4 Rekneskapsprinsipp og nykeltal

Fram til og med rekneskapsåret 2019 har banken rapportert etter nasjonale reglar (NGAAP). Frå og med rekneskapsåret 2020 går banken over til å rapportera etter internasjonal standard (IFRS). Gruppenedskrivinga vil då verta erstatta av avsetjingar etter IFRS9-standard. Banken sine investeringar i rentepapir og eigenkapitalinstrument vil verta bokførde til marknadsverdi, mot tidlegare lågaste verdi av marknadsverdi og kostpris. Dette vil verta nærare omtala i kvartalsrapporteringane frå og med 1.kvartal 2020.

Banken hadde pr. 31.12.2019 ein eigenkapital på omlag 762,1 MNOK. Overskotslikviditeten vert hovudsakleg plassert i sikre obligasjonar og rentefond. I tillegg kan det også plasserast midlar som separatinnskot i andre bankar. Forfall på plasseringane er spreidd fram i tid, slik at ein skal få tilført likviditet fortløpande.

I den daglege drifta er det etablert trekkrett i DnB, som er banken sin avrekningsbank. Kreditten er på 60 MNOK, og er meint som ein buffer ved daglege oppgjer på avrekningskontoen. I tillegg har banken trekkrett på omlag 40 MNOK i Noregs Bank. Trekkrettane i Noregs Bank og/eller DNB har ikkje vore nytta.

I seinare tid ser me at likviditetssituasjonen har endra seg. Store avvik frå budsjett på utlån/innskot har medført store likviditetsmessige avvik frå budsjettet. Dette er løyst ved overføring av lån til Verd Boligkreditt (200 mill.) og optak av lån i pengemarknaden (300 mill.).

Voss Sparebank har «skuggerating» på A hjå DNB Markets pr. 30.06.2019.

Rådveldekapital

Rådveldekapitalen til Voss Sparebank var pr. 31.12.2019 på 4,803 MNOK.

Innskot

Pr 31.12.2019 utgjorde samla innskot frå kundar 3,709 mill., som var ein auke på 212 mill. i høve tilsvarende periode året før.

Utlån

Banken sine brutto utlån pr 31.12.2019 var 4.167 Mill. i eigen balanse. Det er i tillegg flytta 207 mill. til Verd Boligkreditt. Samla utgjør dette 4.375 mill. Dette er ein auke på 231 mill. i høve tilsvarende periode året før.

Resultat i MNOK kroner og i prosent av gjennomsnittleg forvaltning

	2019		2018		2017		2016	
	MNOK	%	MNOK	%	MNOK	%	MNOK	%
Sum driftsinntekter	115,5	2,49	100,8	2,31	97,7	2,34	107,9	2,69
Sum driftskostnader	49,2	1,06	48,1	1,10	45,2	1,08	45,9	1,14
Driftsresultat før skatt og tap	66,3	1,43	52,6	1,21	52,6	1,26	62,1	1,55
Tap på utlån	0,82	0,02	0,31	0,01	4,8	0,11	4,7	0,12
Tap / vinst verdipapir	-	-	2,3	0,05	-	-	-	-
Resultat ordinær drift	65,5	1,41	54,6	1,25	47,8	1,15	55,5	1,39
Skatt	16,4	0,35	13,4	0,31	12,5	0,30	13,1	0,33
Overskot	49,1	1,06	41,2	0,94	35,3	0,85	42,4	1,06

Nykeltal Voss Sparebank

	2019	2018	2017	2016
Rådveldekapital	4.802.740	4.542,7	4.340,4	4.006,4
Brutto utlån til kundar	4.167.459	3.911,4	3.797,7	3.408,7
Innskot frå kundar	3.709.351	3.497,6	3.384,0	3.228,2
Eigenkapital	762.136	717,0	679,8	647,6
Eigenkapitalprosent	15,4	14,9	15,7	16,2
Eigenkapitalrentabilitet	6,6	6,1	5,5	7,0
Kapitaldekning	27,14	25,3	25,7	27,1
Kostnader i% av inntekter	43,7	46,6	44,8	55,7

5 Kapitalplan, utbytestrategi og styring av kapitalnivå

Inntening

Innteninga skal stå i høve til veksten, og vekst skal ikkje gå ut over innteninga. Det kan medføre mindre vekst enn hjå konkurrentane, men samstundes sikra soliditeten og sjølvstende. For å oppretthalda soliditeten i høve til konkurrentane, har banken eit mål om å over tid ha eit driftsresultat før tap på nivå med, eller betre enn, samanliknbare bankar. (I periodar med stor vekst er det ikkje mogeleg å ha like stor vekst i EK som i rådveldekapital over tid.)

Kostnader

Kostnader i høve inntekter skal maksimalt utgjera gjennomsnittet for samanliknbare bankar. Ved utgangen av 2019 utgjorde kostnadane i banken 43,7% av inntektene mot 46,6% i 2018. På landsbasis var gjennomsnittet for bankar mellom tre- og ti mrd. i rådveldekapital 51,2 %. For bankar under tre mrd. var snittet 61,4 %. (for andre bankar gjeld tal pr 3.kvartal 2019). Frå og med 2011 såg me ein klar auke i banken sine kostnader, noko som i hovudsak skuldast nytt bankbygg og auka IT-kostnader, fyrst og fremst til Evry. Eit langsiktig mål for banken er å nå ein kostnadsprosent på 40 %. Pensjonskostnaden til banken vart redusert ved omlegginga frå yting- til innskotspensjon i 2014. Vidare har DSS-gruppa reforhandla avtalen med Evry, noko som gav ein betre og rimelegare avtale frå og med 2016. Desse kostnadsreduksjonane, kombinert med auka rentenetto har gjort at banken sin kostnadsprosent har stabilisert seg godt under 50%. På sikt skal banken stabilisera tilhøve mellom kostnader og inntekter ned mot 40 % for å sikra sjølvstende og sikra grunnlaget for vidare drift.

Kapitaldekning

Kapitaldekninga skal gjennom stabil drift og eigne resultat oppretthaldast på minimum 23% som skal vera rein kjernekapital. Dette er likevel ikkje å forstå som eit minimumsmål, men heller eit nivå der styret må gjera grundigare vurderingar av årsaka til den reduserte kapitaldekninga. Det må då vurderast om ein bør justera risikonivået i banken, eller om tida er inne for å justera ned kapitalkravet. Kapitaldekninga til Voss Sparebank har alltid hatt god margin til minstekrava til Finanstilsynet. Styret sine krav gjeld morbank.

Samarbeid med andre finansinstitusjonar

Voss Sparebank er, og ynskjer framleis å vera ein sjølvstendig bank. For at banken også i framtida skal kunna vera konkurransedyktig og tilby gode finansielle produkt, er det avgjerande å ha gode samarbeidspartnarar. Banken har eit godt samarbeid med ulike aktørar innan mellom anna forsikring, fondsforvaltning og IT. Gjennom eigarskap i Frende Forsikring, Verd Boligkreditt, Brage Finans og Norne Securities sikrar banken seg samarbeidspartnarar på viktige område. Samarbeidet gjennom DSS-gruppa er også viktig innan IT/sal/kompetanse. Banken er også med i samarbeidet om m.a. BankAxept, BankID og Vipps.

Engasjement – utlån og garantiar

Låneengasjement til kundar fordeler seg med om lag 27,6 % på næringskundar og 72,4 % på lønstakarar (inkludert utanombalansepostar). Dette er ei fordeling som er rimeleg grei med omsyn til tapsrisiko. Styret har sett ei maks grense på 30% for utlån til næringskundar, men ynskjer å halda seg om lag på fordelinga 1/4 – 3/4. I banken sin kredittstrategi står det at maksimum engasjement for ein enkelt kunde ikkje bør overstiga 10 % av ansvarleg kapital til banken. Banken skal primært ikkje ha bedriftskundar utanom primærmarknaden, men unntak i spesielle tilfelle kan gjerast i samsvar med kredittstrategien. Fastrentelåna utgjorde 135,5 MNOK per 31.12.2019. Det er ikkje gjort rentebytteavtale (swap) for desse låna. Styret har sett ei ramme på 150 mill. for slike lån.

Likviditet

Banken skal ha god likviditet og låg risiko etter Finanstilsynet sine måleindikatorar. Likviditeten i eit 30-dagarsperspektiv (LCR) skal minimum vera 100%. Banken har som mål at denne ikkje skal vera under 150%. Talet vert overvaka og rapportert til styret, og det skal for vår eigen del vera over 100%. Summen av kundeinnskot og ansvarleg kapital bør utgjera minst 100 % av utlåna. Kundeinnskota bør vidare ha ein vekst tilsvarande veksten i vår marknad. LCR pr 31.12.2019 var 258%.

Verdipapir

Banken skal ikkje vera engasjert i opsjonar eller derivat og berre i mindre grad i aksjemarknaden. Ved plassering i sertifikat- og obligasjonsmarknaden, skal det berre takast liten rente- og kredittrisiko.

6 Kapitalkrav

Voss Sparebank har tilpassa seg krava i Finansføretakslova med tilknytte forskrifter saman med dei internasjonale krava under Base 3.

Basel 3-regelverket byggjer på tre pilarar.

Under pilar 1 skal alle banken sine eignelutar vektast ut frå risiko, og ut frå dette kjem ein fram til eit berekningsgrunnlag for kredittrisiko. Vidare skal netto inntekter dei tre siste åra nyttast som grunnlag til å finna berekningsgrunnlaget for operasjonell risiko. Summen av berekningsgrunnlag for kredittrisiko og operasjonell risiko er samla berekningsgrunnlag under pilar 1. Minstekravet til kapitaldekning er 8% av dette grunnlaget. Banken nyttar standardmetoden for utrekning av kredittrisiko og basismetoden for utrekning av operasjonell risiko.

Under pilar 2 blir andre vesentlege risiki vurdert. Dette er ein kontinuerleg prosess, men med ein totalgjennomgang minst ein gong i året. Viktige område her er mellom anna marknads-/ konsentrasjons- og likviditetsrisiki. Det samla kapitalbehovet under pilar 2 blir lagt til kapitalbehovet under pilar 1. Voss Sparebank er ikkje krav til Pilar 2-kapital frå Finanstilsynet.

Under pilar 3 blir det stilt krav til offentleggjering av finansiell informasjon. I tillegg til års- og delårsrapportar vil slik informasjon bli lagt ut på banken sine nettsider ; www.vossabanken.no .

Krav til bufferkapital frå og med 3.kvartal 2013

Med verknad frå og med 1 juli 2013 stiller norske styresmakter krav til bankane sin soliditet i form av krav om kapitalbevarings- og systemrisikobufferar. Kapitalbevaringsbufferen er ein fast buffer på 2,5% av berekningsgrunnlag. Systemrisikobufferen er 3,0% frå 3.kvartal 2014. Det er også innført ein motsyklisk buffer som skal kunne justerast etter behov. Frå 31.12.2019 er kravet til motsyklisk buffer på 2,5% av berekningsgrunnlaget.

Ansvarleg kapital

Den ansvarlege kapitalen er kjernekapital og tilleggskapital. Tilleggskapitalen kan ikkje vera større enn kjernekapitalen. Heile Voss Sparebank sin ansvarlege kapital er kjernekapital. Dersom banken sine investeringar i ansvarleg kapital i andre finansinstitusjonar utgjer meir enn 10% av banken sin eigen reine kjernekapital skal den delen av investeringane som overstig 10%-grensa trekkjast frå den ansvarlege kapitalen. Pr 31.12.2019 har banken slike investeringar for 91,6 mill kroner. Dette gjer at ansvarleg kapital vert redusert med 15,6 mill kroner.

Ansvarleg kapital vert vidare redusert med 0,35 mill for bokført utsett skattefordel.

Frå og med 1.kvartal 2018 rapporterer banken også kapitaldekning etter innrekning av eignelutane i dei to selskapa Verd Boligkreditt og Brage Finans.

Oppsummering

2019 er tolvte rapporteringsåret etter Basel-regelverket for Voss Sparebank. I samband med denne vurderinga har styret og administrasjonen gjort risikovurderingar på ulike risikoområde i banken. Arbeidet er gjort ut frå krav i CRR/CRD IV-forskrifta, Finanstilsynet sitt rundskriv 12/2016 , og tilpassingar er gjort ut frå banken sin storleik og kompleksitet. Finanstilsynet legg til grunn at Basel-II ikkje skal redusera behovet for ansvarleg kapital samanlikna med Basel-I.

Største ICAAP-tillegget kjem frå konsentrasjonsrisiko, og vidare marknadsrisiko (renterisiko, «spreadrisiko» på obligasjonar, fond) likviditetsrisiko (sjå eige kapittel).

Voss Sparebank har ved utgangen av 2019 eit samla lovpålagt kapitalkrav på 440 mill. kr. Dette inkluderer Pilar I-krav og styresmaktene sine bufferkrav. Banken sitt utrekna Pilar II-krav utgjer 53,1 MNOK. Samla blir då kravet 493 MNOK. Motsyklisk buffer vart auka til 2,5% med verknad frå 31.12.2019.

Ved same målepunkt hadde banken ein bokført eigenkapital på 762,1 MNOK, av dette teljande ansvarleg kapital 745,4 MNOK etter frådrag for immaterielle eignelutar og eigardeler ut over 10% i andre finansinstitusjonar.

Konklusjonen er, som før, at Voss Sparebank tilfredsstiller kapitalkrava med god margin og har 252,4 MNOK meir i kapital enn samla krav etter dei gjennomførte risikovurderingane.

Kapitaldekninga i banken var 27,14 % pr 31.12.2019. Etter innrekning av Brage Finans og Verd Bustadkreditt er kapitaldekninga på 25,72 %. Dette er godt over kravet frå styresmaktene på 16,0%, og eit samla kapitalkrav på 17,9 % etter påslag av Pilar II-vurderingane.

Spesifikasjon av banken sin ansvarleg kapital pr 31.12.2019 (med samanlikningstal for 2018) :

Kjernekapital	31.12.19		31.12.18	
Sparebankfondet	751 636		706 546	
Fond for vurderingsskildnader	-		-	
Gåvefondet	10 500		10 500	
		762 136		717 046
- Ansv. kapital i andre finansinstitusjonar	-	15 647	-	13 508
- Utsett skattefordel	-	350	-	420
- Bokførde immaterielle eignelutar	-	-	-	-
Teljande ansvarleg kapital		746 139		703 118
Eigenkapital i konsern eks. min.interesser		745 431		702 381

Dette er tal for morbank.

Spesifikasjon av kapitalkrav

Kapitalkrav og kapitaldekning etter Basel 3

Engasjementstype	31.12.2019			31.12.18		
	Berekn. grunnlag	Kap. krav%	Kap. krav	Berekn. grunnlag	Kap. krav%	Kap. krav
Stater	-	8%	-	-	8%	-
Lokale og regionale myndigheiter	6 030	8%	482	4 000	8%	320
Institusjonar (bank / finans)	81 636	8%	6 531	108 446	8%	8 676
Foretak	88 067	8%	7 045	100 630	8%	8 050
Massemarked	136	8%	11	101	8%	8
Pant i eigedom	2 250 415	8%	180 033	2 256 675	8%	180 534
Mislegheldne/tapsmerka engasjement	26 209	8%	2 097	47 520	8%	3 801
Høgrisikoengasjement	-	8%	-	-	8%	-
Obligasjonar med fortrinnsrett	5 097	8%	408	6 056	8%	485
Andelar i verdipapirfond	-	8%	-	-	8%	-
Eigenkapitalposisjonar	98 770	8%	7 901	74 658	8%	5 973
Andre engasjement	17 661	8%	1 413	13 208	8%	1 057
Sum kredittrisiko	2 574 021	8%	205 921	2 611 294	8%	208 904
+ operasjonell risiko – basismetoden	191 003	8%	15 280	187 217	8%	14 977
- frådrag for ansv. kap. i andre finansinst.	15 647	8%	1 252	13 508	8%	1 081
Sum kapitalkrav etter pilar 1	2 749 377	8%	219 950	2 785 003	8%	222 800
Kapitalbevaringsbuffer (rein kjernekap)	2 749 377	2,5%	68 734	2 785 003	2,5%	69 625
Systemrisikobuffer (rein kjernekap)	2 749 377	3,0%	82 482	2 785 003	3,0%	83 550
Motsyklisk kapitalbuffer 1)	2 749 377	2,5%	68 734	2 785 003	2,0%	55 700
Samla lovpålagt kapitalkrav	2 749 377	16,0%	439 900	2 785 003	15,5%	431 675
Rekna kapitalkrav etter ICAAP (pilar 2) *)	2 749 377	1,9%	53 100	2 785 003	1,7%	46 200
Samla kapitalkrav Basel 2 (pilar 1 og 2)	2 749 377	17,9%	493 000	2 785 003	17,2%	477 875
Overskot kjernekapital			252 431			225 243

Kapitaldekning morbank		27,14%		25,25%
Kapitaldekning konsernet Voss Sparebank		27,17%		25,21%
Kapitaldekning konsern inkl Verd / Brage :				
- Kapitaldekning	2 999 188	25,72%		23,91%
- Kjernekapitaldekning	2 999 188	25,49%		23,78%
- Rein kjernekapitaldekning	2 999 188	25,32%		23,67%

Uvekta kjernekapitalandel morbank	4 861 611	15,35%		15,21%
Uvekta kjernekapitalandel inkl Verd/Brage	5 304 287	14,41%		14,37%

*) Banken er ikkje pålagde pilar 2-krav av Finanstilsynet, men nyttar har sjølvpålagt krav etter ICAAP-vurderingane.

7 Tapsutsette og mislegheldne engasjement

Engasjement

vert definert som garantiar, utlån og unytta trekkrettar medrekna opptente, ikkje betalte renter, gebyr og provisjonar.

Tapsutsette engasjement

Tapsutsette lån er lån som ikkje er misleghaldne, men der den økonomiske situasjonen til kunden gjev grunn til å tru at det er stor risiko for tap på eit seinare tidspunkt. Heile engasjementet til kunden vert då vurdert som tapsutsett.

Misleghaldne engasjement

Eit engasjement vert vurdert å vera misleghalde når kunden ikkje har betalt forfalt termin innan 90 dagar etter forfall, eller når ein råmekreditt samanhengande har stått overtrekt i 90 dagar eller meir. Heile engasjementet blir då rapportert som misleghelde.

Tapsutsette engasjement	2019	2018	2017	2016	2015
Næringslivslån	14 602	46 219	41 942	31 590	7 202
- Nedskrivning	5 000	12 053	10 541	6 382	4 273
Personlån	5 033	17 983	33 011	44 659	16 386
- Nedskrivning	1 297	3 800	6 743	7 206	4 764
Netto tapsutsett	13 338	48 349	57 669	62 661	14 551
Brutto tapsutsette lån	0,47%	1,64%	1,97%	2,24%	0,75%
Tapsavsetjingsgrad	32,07%	24,69%	23,06%	17,82%	38,31%

Tapsutsette engasjement etter sektor og næring	2019	Individuell nedskrivning	2018	Individuell nedskrivning
Lønstakarar	5 033	1 297	17 983	3 800
Bygg og anlegg / kraft				
Omsetjing og drift av fast eigedom	14 602	5 000	42 673	11 053
Fagleg og finansiell tenesteyting				
Forretningsmessig tenesteyting			3 546	1 000
	19 635	6 297	64 202	15 853

Misleghaldne engasjement	2019	2018	2017	2016	2015
Næringslivslån	20 739	250	5 000	2 404	27 070
- Nedskrivning	14 278	0	1 000	426	4 214
Personlån	5 269	1 235	4 497	1	22 358
- Nedskrivning	-	158	158	-	37
Mislegheldne lån, netto	11 730	1 327	8 339	1 979	45 177
Mislegheldne lån, brutto	0,62%	0,04%	0,25%	0,06%	1,57%
Tapsavsetjingsgrad	54,90%	10,64%	12,19%	17,71%	8,60%

Misleghaldne engasjement etter sektor og næring	2019	Individuell nedskrivning	2018	Individuell nedskrivning
Lønstakarar	5 269	-	1 235	158
Fagleg og finansiell tenesteyting	-	-	250	-
Omsetjing og drift av fast eigedom	13 871	8 270		
Overnatting / servering	3 368	2 508		
Forretningsmessig tenesteyting	3 500	3 500	-	-
	26 008	14 278		
Gruppenedskrivning		22 500		26 600
Gruppenedskrivning i % av brutto utlån		0,54%		0,68%

Nedskrivningar for garantiar kjem i tillegg. Banken hadde ikkje nedskrivningar for tap på garantiar pr 31.12.2019.

Gruppenedskrivning vert rekna ut frå samla kundeengasjement i dei ulike risikoklassane og kundegruppene (privat/næring). Alle engasjement med individuell nedskrivning er trekt ut før utrekning av gruppenedskrivning.

8 Styring og kontroll av risiko

Styret i banken legg vekt på at banken skal ha ein liten til moderat risikoprofil, som er tilpassa soliditeten og kompetansenivået. Gjennom året vert dei viktigaste risikoforhold knytt til verksemda rapportert kvartalsvis til styret. Etter styret si vurdering er risikoprofilen til banken godt innanfor dei retningslinjene som er trekt opp.

Styret føretek ein årleg gjennomgang av banken sine strategiske dokument og vurderer i den samanheng hovudmålsetjingane. Samla vurdering av risikoområde blir gjort i samband med banken si ICAAP-vurdering, og med uavhengig rapport frå ekstern revisor.

Kredittrisiko, likviditetsrisiko, og marknadsrisiko er dei viktigaste økonomiske risikoane i banken. Styret legg difor opp til at det ikkje skal takast risiko på desse områda i eit slikt omfang at det kan setje banken i ein kritisk situasjon. Den til ei kvar tid utrekna risiko skal liggja godt innanfor dei retningslinjene som er vedtekte.

Banken skal berre i liten grad vera engasjert i aksjemarknaden, og i liten/moderat grad vera eksponert for renterisiko og valutarisiko. Banken skal ikkje vera involvert i handel med opsjonar og derivat i aksjemarknaden. I den grad banken gjer avtalar om fastrente på utlån og/eller innskot vil ein kunna nytta rentebyte-avtalar for å sikra desse avtalane. Styret har sett ramer på slik eksponering.

Risikoanalysar

Risikoanalysen er ei identifisering av dei viktigaste risikoane banken er utsett for og vert delt inn i fylgjande kategoriar, jfr. Finansføretakslova § 13-6 (2):

- Kredittrisiko (Pilar 1 og 2)
- Marknadsrisiko (Pilar 1 og 2)
- Operasjonell risiko (Pilar 1 og 2)
- Konsentrasjonsrisiko (Pilar 2)
- Risiko forbunde med verdipapirisering (Pilar 2)
- Likviditetsrisiko og finansieringsrisiko (Pilar 2)
- Forsikringsrisiko (Pilar 2)
- Risiko knytt til pensjonsforpliktingar (Pilar 2)
- Forretningsrisiko/strategisk risiko (Pilar 2)
- Systemrisiko (Pilar 2)
- Risiko knytt til uforsvarleg gjeldsoppbygging (Pilar 2)
- Andre identifiserte risikoformer (Pilar 2)

Nedanfor fylgjer ei utgreiing av dei sentrale risikoane Voss Sparebank er utsett for og kapitalbehov for dei risikoar ein vurderer som nødvendig.

Kredittrisiko (inkludert motpartsrisiko og restrisiko)

Kredittrisiko er den risikoforma banken er mest utsett for. Kredittrisiko vert styrt av eigne rammer og rammer frå styresmaktene. Banken har ein kredittstrategi som skal sikre ei sunn og langsiktig utvikling med god avkastning utan at banken vert utsett for risiko som truar eigen eksistens.

Strategi

Den overordna strategien til banken set som målsetjing : «banken skal gjennom lønsam drift og solid økonomi medverka til vekst og utvikling i lokalsamfunnet.» Den seier også at ei fordeling mellom PM og BM på om lag 75/25 er eit mål, og at tapsprosenten ikkje skal overstiga 0,3% av brutto utlån.

Det er utarbeid eigen delstrategi for kredittområdet som underbyggjer dei overordna målsetjingane og i tillegg skal sikra at banken er innanfor gjeldande lover, forskrifter og andre krav frå styresmaktene.

Vidare har banken utarbeidd eiga kreditthandbok for å sikre einsarta og korrekt praksis innan kredittområdet.

Kreditthandboka inneheld rammer og rutinar/retningslinjer som skal sikra både interne og eksterne krav og interesser/målsetjingar.

Styret si rolle

Styret har årleg gjennomgang av banken sin strategi. Styret får framlagt alle nye lånesaker på næringslivskundar månaden etter dei er løyvde. Styret skal godkjenne alle lån med beløp som overstig banksjefen si fullmakt.

Næringskompetansen til styret er brei og relevant i høve til låneportefylgja til banken. Kredittrisikoen vert overvaka ved utlevert bevilgningsrapport, som inneheld risikoklassifisering og verddivurdering av trygd. I tillegg får styret ein gong i kvartalet rapport over m.a. misleghald, overtrekk og vurderingar av risiko ved større løpande engasjement.

Uavhengig kontroll

Bankens eksterne revisor er RSM Norge, v/ Åse Dugstad Steen-Olsen. Revisor leverer sin operasjonelle rapport om kvaliteten på internkontrollen direkte til styret. Problemstillinger som vert tekne opp av den uavhengige kontrollen vert vurdert av styret/banksjef og ført i styreprotokoll. Eksternrevisor møter elles normalt i risikoutvalet, der kvartalsrekneskap, risikorapportar, tapsnedskrivningar og anna bankfagleg innhald vert framlagt. Risikoutvalet er samansett av styreleiar og nestleiar.

Internkontroll

Det er utarbeidd eige rutinar og kontrollar for internkontroll på kredittområdet. Dette skal sikra at rutinar og retningslinjer blir fylgt innan området, og også avdekke eventuelle avvik.

ICAAP

Leiar for kreditt utarbeider årleg ICAAP-rapport innan kredittområdet i samsvar med modul frå Finanstilsynet. Det er utarbeidd rapport for 2019.

Konklusjonen i ICAAP-vurderinga er at risikoen innan kredittområdet er låg, og innanfor styret si målsetjing. Sjå oppsummering av utrekna kapitalkrav i kapittel 9.

	Pilar 1	Pilar 2
Kapitalkrav kredittrisiko	204,7 MNOK	-

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikkje kan gjere opp for pliktene sine ved forfall, eller at den manglar likviditet for å oppnå det definerte vekstynskje. Banken sin likviditetssituasjon er god.

Det er innført fleire krav frå styresmaktene som banken til ei kvar tid skal oppfylle.

Frå og med 31.12.2017 vart LCR-kravet auka til 100%. Dette stiller krav til banken sin kortsiktige likviditet, og vert rapportert månadleg til Finanstilsynet. NSFR syner banken si langsiktige finansiering, og vert rapportert kvartalsvis. Her er det ikkje stilt noko minstekrav enno.

Innskot frå kundar er (og har alltid vore) den viktigaste kjelda til finansiering. Det er god spreiding i innskotsmassen, og ingen einskildinnskot over 100 mill. Det er gjort stresstestar for bortfall av dei største einskildinnskota.

ICAPP-vurderinga av likviditetsrisiko er gjort ut frå Finanstilsynet sin modul for likviditetsrisiko, og det er nytta dei kvalitative og kvantitative styringsmåla frå denne modulen.

Styret legg opp til at likviditetsrisikoen i banken skal vera låg, og har lagt opp rammene ut frå dette. Voss Sparebank sin gjeldande likviditetsstrategi kan summerast opp på følgjande måte:

- LCR skal til ei kvar tid ha god margin til minstekravet på 100%, og skal ikkje vera under 150%.
- NSFR skal vera minimum 100%. Her er det enno ikkje noko lovpålagt minstekrav.
- Etablerte trekkrettar i Norges Bank og/eller andre finansinstitusjonar skal til ei kvar tid utgjera minst 40 mill. (i tillegg til trekkrett i oppgjersbank (DnB).
- Plasseringar i verdipapir skal vera i sikre selskap og likvide papir.
- Likviditeten skal rapporterast til styret kvartalsvis.

Styret går årleg gjennom banken sine risikoområde og set dei overordna risikorammene, også for likviditetsrisiko. Vidare har styret eit overordna ansvar for at banken oppfyller det lovpålagde kravet om å ha ein behaldning av likvide midlar som gjer at den kan dekkja skuldnarane sine ut frå ein risikobasert berekning. Administrasjonen i banken er den administrative eininga som bestemmer prinsipp og metodar for utrekning og måling av risikoar og eksponering som kan setje rammer for dette.

I samsvar med Finanstilsynet sitt Rundskriv 10/2019, datert 28. juni 2019, er alle bankar pålagde å etablere oppattrettingsplanar. Voss Sparebank ligg i SREP-gruppe 4 og skal difor følgja forenkla krav til oppattrettingsplanen.

Sitat frå Finanstilsynet sitt rundskriv (pkt. 3.3.2) «Forenkla gjenopprettingsplaner skal ha hovedfokus på gjenopprettingstiltak, forhold som kan vere til hinder for gjennomføring av disse, samt kapital- og likviditetsindikatorer med tilhørende rapporterings-, beslutnings- og eskaleringsprosesser som sikrer relevante tiltak gjennomføres tidsnok.» og «Forenkla gjenopprettingsplaner skal først og fremst legge vekt på kapital- og likviditetsindikatorer som utløsende terskelverdier for vurdering av tiltak.»

Med bakgrunn i dette har banken utarbeidd ein oppattrettingsplan som samsvarar med banken sin storleik, kompleksitet, type verksemd og risiko (pkt. 3.3.1)

Oppsummering likviditetsrisiko :

Scenario :	Kapitalbehov :
Middels krise i banken	3,0 mill.
Middels krise i marknaden	3,0 mill.
Sum kapitalbehov likviditetsrisiko	6,0 mill.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko er risiko relatert til rente,- spread,- aksje,- eiedom og valutarisiko. Det samla marknadsrisikonivået er vurdert som tapspotensialet innan desse områda. Denne risikoen er ekstern og påverkar alle aktørar i marknaden på same måte. Banken er i betydeleg grad utsett for marknadsrisiko gjennom mellom anna likviditetsplasseringar og fastrenteavtalar innan utlån.

Det er utarbeida eigen delstrategi for marknadsrisiko som skal underbyggja banken sin overordna strategi innan området. Banken sin marknadsrisiko skal vera låg. Ein viss risiko må likevel tolererast dersom likviditetsreservane til banken skal gje ei tilfredsstillande avkastning.

Banken må styre marknadsrisikoen gjennom rammer for eksponering i dei ulike aktivaklassane.

Ved bruk av sensitivitetstestar er det gjort særskilde vurderingar innan dei ulike marknadsrisikoane. Hovudregelen er at risikovurderinga skal baserast på dei rammene for marknadsrisiko som banken har etablert. Resultatet av sensitivitetstestane skal nyttast som utgangspunkt for vurdering av kapitalbehov for marknadsrisiko og skal sjåast i forhold til kapital som fylgjer av Pilar 1 og 2 - vurderingane.

Ei vurdering av banken sin marknadsrisiko omfattar storleiken på og risikoen i kvar einskild plassering. Vurderinga av det samla marknadsrisikonivået får me ved å summere det utrekna tapspotensialet for rente,- spread,- aksje,- eiedom og valutarisiko. Det blir soleis ikkje teke omsyn til diversifiseringseffekten mellom aktivaklassane.

Vurderinga skal baserast på tre ulike risikofaktorar

- Eksponering
- Risikospreiing
- Marknadslikviditet

Risikofaktor	Formål med vurderinga
Eksponering	Slå fast tapspotensiale ved definerte stresstestscenarior
Risikospreiing	Slå fast risiko for tap som følgje av manglande risikospreiing
Marknadslikviditet	Slå fast risiko for tap ved rask avdekking av endring i risiko

Aktivaklasse	Eksponering	Risikospreiing	Marknadslikviditet	Sum ICAAP
Aksjerisiko	3,6 mill.	0	0	3,6 mill.
Renterisiko I)	4,6 mill.	0	2,5 mill.	7,1 mill.
Valutarisiko	1,8 mill.	0	0	1,8 mill.
Spreadrisiko	3,3 mill.	0,6 mill.	0,6 mill.	4,5 mill.
Eigedomsrisiko	1,8 mill.	-	0,3 mill.	2,1 mill.
SUM	15,1 mill.	0,6 mill.	3,4 mill.	19,1 mill.

Detaljert informasjon om utrekningane finst i modul for marknadsrisiko 2019.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følgje av utilstrekkelege eller sviktande interne prosessar eller system, menneskelege feil, eller eksterne hendingar. Størparten av kredittapa skuldast operasjonelle feil, som feil registrering av trygd, feil vurdering av verdiar og betalingsevne. Definisjonen omfattar juridisk risiko, men ikkje strategisk risiko og omdømmerisiko, som må vurderast særskilt (def. av Finanstilsynet).

Det går fram av strategiplanen til Voss Sparebank at målet er å ha låg operasjonell risiko til ei kvar tid. Styret går årleg gjennom strategiplanen. Det er utarbeidd eigen delstrategi for operasjonell risiko. Styret er oppteken av at strategisk-/forretningsrisiko vert handsama på ein god måte. Styret arbeider derfor systematisk med strategiske vurderingar og legg stor vekt på godt samfunnsansvar og etiske haldningar.

Risikoråmer

Banken har eit rammeverk for å identifiserer og vurdere dei ulike risikoane. Storleiken på den operasjonelle risikoen ved ei enkelt hending er ein kombinasjon av forventta frekvens for den uønskte hendinga (frekvens) og tapskonsekvensen av at den uønskte hendinga inntreffer (konsekvens). Det er ikkje kvantifisert ei forventning til omfanget av/tal hendingar som kjem til å inntreffe årleg. Ramma for enkelthendingar vil likevel i praksis avgrense summen av årlege hendingstap.

Banken sin låge risikotoleranse kjem til uttrykk i matrisa nedanfor:

Konsekvens Frekvens	Svært liten konsekvens (under 10.000)	Liten konsekvens (10.000-100.000)	Moderat konsekvens (100.000-500.000)	Stor konsekvens (500.000- 1.000.000)	Svært stor konsekvens (over 1.000.000)
Inntreff sjeldnare enn kvart 10 år					
Inntreff kvart 10 år					
Inntreff årleg					
Inntreff fleire gonger årleg					
Inntreff minst månadleg					

Det går fram av strategien at: Banken har som mål å ha låg operasjonell risiko til ei kvar tid.

Me har ikkje etablert konkrete måltal ut over at risikoen skal vera låg.

Organisering, ansvarsforhold, utkontraktering m.m.

Styret har det overordna ansvaret for Operasjonell risiko. Den kvartalsvise risikorapporteringa til styret på mellom anna måltal i strategi- og kredittpolicy-dokument, er utvida og forbetra i vesentleg grad. Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko har banksjefen og vidare dei ulike avdelingsleiarane.

Tapshendingskategoriar

Banken skal til ein kvar tid har oversikt over operasjonell risiko som er knytt til verksemda. Vurderinga skal gjerast minimum årleg .

Operasjonelle risikohendingar vert normalt delt inn i sju tapshendingskategoriar.

1. Internt bedrageri
2. Eksternt bedrageri
3. Tilsettevilkår og tryggleik på arbeidsplassen
4. Kundar, produkt og forretningspraksis
5. Skade på fysiske eigendelar
6. Avbrot i drift eller system
7. Oppgjør, levering og anna transaksjonsbehandling

Pilar 1 og pilar 2 vurderingar av operasjonell risiko

Pilar 1 vurderinga av operasjonell risiko er gjort etter basismetoden. Den siste vurderinga her syner eit kapitalkrav på 15,3 mill. kr. Det er ikkje venta vesentlege endringar i dette kravet dei neste 3 åra.

I ICAAP-utrekningane og utrekning av nødvendig kapital for operasjonell risiko, har me teke utgangspunkt i den samla risikooversikta vår i samband med Internkontroll-forskrifta og vurdert restrisikoen. Det er også gjort vurderingar av ein del underkategoriar som modellrisiko, Åtferdsrisiko/forbrukarvern, avtalar/IKT og kvitvasking/terrorfinansiering.

Den kvalitative metoden er basert på kunnskap og skjønn hjå den som føretekk vurderingane.

Ein del risikoar vert reduserte av ulike forsikringsavtalar. (Vedlegg 1 til modulen for Operasjonell risiko viser kortfatta oversikt over gjeldande forsikringsdekningar.)

Konklusjon kapitalbehov

Me konkluderer med at banken har rimeleg god kontroll området og vurderer kapitalkravet etter Pilar 1 som tilstrekkeleg for den operasjonelle risikoen.

Konklusjon: OPERASJONELL RISIKO	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	15,3 MNOK
Kapitalbehov Pilar 2	-

Konsentrasjonsrisiko

Voss Sparebank har i sine strategiske planar vedteke at geografisk marknadsområde er Voss herad og omkring liggjande område som naturleg soknar til Voss. Innanfor kreditt til næringskundar er satsingsområdet avgrensa til Voss og omland. Innan einskildengasjement er det liten konsentrasjonsrisiko. Det største engasjementet utgjer 58 mill. (1,36 % av brutto utlån).

Vidare er det 14 engasjement (på konsolidert nivå) som ligg mellom 20 og 50 mill. For å avgrense denne risikoen har banken pålagt seg krav som er strengare enn dei lovkrava som gjeld. Som internt krav har banken at totalengasjement med ein kunde ikkje bør overstige 10% av banken sin ansvarlege kapitalen (det vil seia om lag 75 mill.).

Næringsengasjement til bedrifter som driv med drift og utleige av fast eigedom utgjer ein stor del av banken sine næringsengasjement. Denne gruppa har styret ekstra overvaking på. Gruppa er delt i to undergrupper, den eine med pant i næringsseigedom, den andre med pant i bustadeigedom. Styret får rapportert desse tala kvartalsvis. Samla utgjer desse to gruppene 465 mill. kroner.

Banken har rekna ut konsentrasjonstillegg etter Finanstilsynet sitt rundskriv 12/2016, «Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov», vedlegg 2. Her vert det berekna tillegg for bransjekonsentrasjon og for store enkeltengasjement. Basert på data pr 30.09.2019 gjev desse utrekningane eit tillegg på kr 23 mnok, fordelt på kr 16,5 mnok i tillegg for konsentrasjon mot enkeltkundar (BM), og kr 6,5 mnok for konsentrasjon mot enkeltnæringer.

Konklusjon: KONSENTRASJONSRIKIO	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	23 MNOK

Risiko forbunde med verdipapirisering

Risiko i samband med verdipapirisering oppstår når banken overfører engasjement til eit juridisk uavhengig foretak. Voss Sparebank har gjort avtale med Verd Boligkreditt om overføring av lån, og har ved utgangen av 2019 overført lån for om lag 200 mill. kroner. Det er her snakk om godt sikra lån til privatkundar, og kredittrisikoen er liten.

Vidare er det formelle krav til engasjementa for at dei skal kunna overførast til Verd. Dersom det syner seg at nokon av desse krava ikkje er oppfylte pliktar banken å føra dette tilbake. Banken er også ansvarleg for at det vert betalt terminsum og renter, likevel avgrensa til 1,0% av banken sitt samla volum som er overført. Dette vil framleis vera sikra å pantet for engasjementet.

Det er utarbeidd eigne modellar for utrekning av provisjonar frå Verd. Her vert det rekna rentebidrag frå banken sine overførde lån opp mot Verd sine fundingkostnader. I tilfelle renteoppgang i pengemarknaden vil banken stå fritt til å justera lånerentene på dei overførde låna.

Me vel å nytta banken sin IFRS9-sats for trinn 1, og ta høgde for kredittap også på desse låna.

Dette utgjer 0,1% av låna, 0,2 mill. kroner.

Konklusjon: VERDIPAPIRISERING	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	0,2 MNOK

Forsikringsrisiko

Voss Sparebank sel forsikringar frå Frende Forsikring, som banken også er medeigar i.

Me vurderer denne rolla slik at den ikkje medfører risiko av betydning for banken.

Når det gjeld forsikring av banken sine verdiar og ansvar, har me ein årleg gjennomgang av desse avtalane.

Banken sin forsikringsansvarlege går gjennom alle slike avtalar, og vurderer om det finst avvik frå reelt forsikringsbehov. Ved siste gjennomgang vart det ikkje avdekkja noko avvik i høve til faktisk forsikringsbehov.

Risikoen er då kun knytt til eigenandelen ved eventuell forsikringskade.

Konklusjon: FORSIKRINGSRIKIO	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	0 MNOK

Risiko knytt til pensjonsforpliktingar

I og med overgang til innskotspensjon er det ikkje lenger behov for ekstra avsetjing av risikokapital.

Konklusjon: PENSJONFORPLIKTINGAR	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	0 MNOK

Forretningsrisiko / strategisk risiko

Her finn me uventa tap av inntekter ved tap av omdøme og andre strategiske hendingar som ikkje kjem inn under andre risikoformer. Ein vil også kunna tenkja seg bøter eller andre krav i samband med svikt i krav frå styresmaktene. Døme på dette kan vera svikt i arbeidet med antikvitvask, eit områd med stor fokus og strenge reaksjonar. Banken har hatt stor fokus på dette i seinare tid, og det er etablert gode kontrollrutinar. Me ser likevel at saker kan gå under radaren, og dette kan få store konsekvensar. Ut frå erfaringar frå saker i andre bankar er det naturleg å setja av noko kapital for å ta høgde for slike uventa hendingar. Talfesting av dette er naturleg svært vanskeleg, men me vel å nytta 4,8 mill. for desse risikoformene.

Konklusjon: FORRETNINGSRISIKO/STRATEGISK RISIKO	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	4,8 MNOK

Systemrisiko

Svikt i interne eller eksterne datasystem er ein vesentleg risiko. Risikomessig er truleg Evry det beste alternativet for banken. Ein bør kunna leggja til grunn vesentleg lågare risiko med ein nasjonal aktør, med gjeldande tilsynsordning, enn utanlandsk. Sikker og konkurransedyktig IT-leverandøravtale er ei vesentleg oppgåve i DSS. Om banken t.d. får langvarig sjukdom innan dette området, kan DSS fjernstyra mykje på vegner av oss og elles hjelpa til. Nøkkelpersonrisikoen er med dette redusert.

Drift og vedlikehald av IKT-plattformar til banken vert ivareteken av Evry. Etter gjennomført prosjekt, med innleigde konsulentar frå PwC, vert det i slutten av 2015 gjort ny dataleverandøravtale med Evry for 5 år f.o.m. 2016 – vedlikehald og oppdaterte teneste til stor reduksjon i pris. Arbeid er i gang for å reforhandla avtalen for ein ny periode.

Framover reknar me med aukande svindel med plastkort og dermed risiko for høgare tap på det området. Det er i 2018 gjort avtale med Evry om utvida korttenester, der dei tek seg av overvaking, kortsperringar og reklamasjonar (også utanom banken si opningstid).

Som andre bankar, opplever også Voss Sparebank forsøk på uautoriserte uttak (svindel) frå Nettbank og Nettbedrift. I samarbeid med IT-leverandøren er fleire og effektive tiltak sette i verk for å få kontroll med og stoppa slike forsøk.

Konklusjon: SYSTEMRISIKO	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	0 MNOK

Risiko knytt til uforsvarleg gjeldsoppbygging

Gjennom etablering og kjøp av bustad, har gjeldsgrada auka dei seinare åra hjå spesielt unge hushaldningar. Gjennom kredittrutinane våre meiner me å ha rimeleg kontroll med slike risikoar og har vanskar med å sjå at våre kundegrupper representerer uforsvarleg gjeldsoppbygging som vil medføra store tap.

Konklusjon: UFORSVARLEG GJELDSOPPBYGGING	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	0 MNOK

Andre identifiserte risikoformer

Omdømmerisiko

Omdømme kan definerast som summen av forventningar omgjevnadene har til banken, produkta, servicen og aktivitetar i forhold til forretningsmessige, sosiale og finansielle prestasjonar. Omdømme oppstår gjerne i skjæringspunktet mellom forventningar og opplevingar. Det er altså ikkje berre kva som vert levert (opplevinga) som avgjer omdømmet, men kanskje heller kva som vert levert i forhold til kva som er lova eller forventa.

Denne risikoen vert dels ivareteken gjennom utarbeidde styringsdokument og rutinar, men fyrst og fremst gjennom bevisst fokusering på etikk og haldningar hjå dei tilsette. Banken har hatt etiske retningslinjer heilt sidan 2005. Retningslinjene vert årleg handsama av styret, med påfylgjande gjennomgang av dei tilsette. Fom 2016 vert slik gjennomgang loggført på kvar tilsett. I banken er alle rådgjevarane autoriserte finansiell rådgjevarar, der etikk er ein del av pensumet. I tillegg gjennomgår alle tilsette Spama-kurset i anti-kvitvasking ein gong i året.

Omdømmerisiko skal vera ein del av vurderingane dei banktilsette gjer i ulike situasjonar.

Konklusjon: ANDRE IDENTIFISERTE RISIKOFORMER	
Risikograd	Låg
Kapitalbehov Pilar 1	I/A
Kapitalbehov Pilar 2	0 MNOK

9 Oppsummering av kapitalbehov

	Pilar I	Pilar 2-tillegg	Kommentarer
Total Pilar I	220,0 MNOK		
Kredittrisiko	204,7 MNOK	-	
Operasjonell risiko	15,3 MNOK	-	
Konsentrasjonsrisiko (total):		23,0 MNOK	
Enkeltforetak		16,5 MNOK	
Sektor		6,5 MNOK	
Annen konsentrasjon			
Likviditetsrisiko		6,0 MNOK	
Marknadsrisiko Av dette :		19,1 MNOK	
Aksjerisiko		3,6 MNOK	
Renterisiko		7,1 MNOK	Renterisiko ex spread-risiko
Valutarisiko		1,8 MNOK	
Spreadrisiko		4,5 MNOK	
Eigedomsrisiko		2,1 MNOK	
Risiko banken sine pensjonsplikter		-	
Andre Pilar 2-tillegg:		0,2 MNOK	Verdipapirisering
		4,8 MNOK	Forretnings- / strategisk risiko
Evt. planleggingsbuffer		-	
Total P2 kapitaltillegg		53,1 MNOK	
Total P2 kapitalbehov i % av beregningsgrl. P I		1,93%	Berekningsgrunnlag 31.12.2019: 2.749 MNOK
Bevaringsbuffer (2,5%) Systemrisikobuffer (3,0%) Motsyklisk buffer (2,5%)			68,7 MNOK 82,5 MNOK 68,7 MNOK 219,9 MNOK total bufferkrav
Total kapitalbehov	Total Pilar I: 221,2 MNOK	Total Pilar 2: 53,1 MNOK	Total P1 og P2: 273,1 MNOK
			Total P1 og P2 ink. buff.: 493,0 MNOK
Teljande ansvarleg kapital			745,4 MNOK
Overskot ansvarleg kapital			252,4 MNOK